

Brussel, 2 februari 2026
(OR. en)

5928/26

Interinstitutioneel dossier:
2025/0412 (NLE)

ENV 84
CLIMA 42
SOC 46
ENER 41
ECOFIN 142
COMPET 136
RECH 36
EDUC 25
CULT 12

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	17 december 2025
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2025) 1026 final
Betreft:	MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S Nieuw Europees Bauhaus - van visie naar uitvoering

De delegaties vinden hierbij document COM(2025) 1026 final.

Bijlage: COM(2025) 1026 final

Straatsburg, 16.12.2025
COM(2025) 1026 final

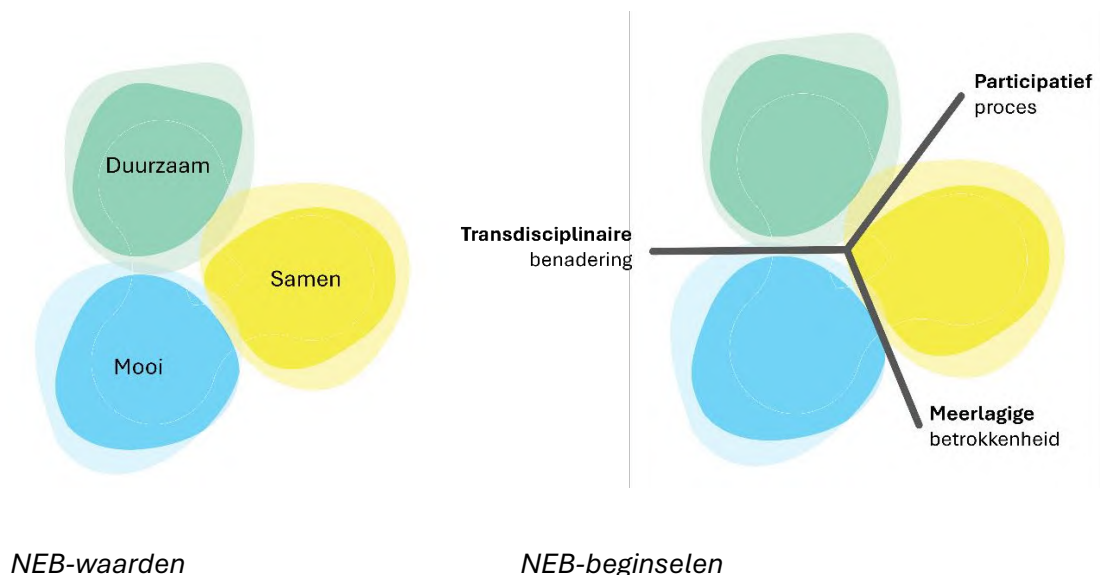
**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Nieuw Europees Bauhaus - van visie naar uitvoering

1. INLEIDING

Europese burgers en bedrijven worden geconfronteerd met uitdagingen van een ongekeende omvang en complexiteit: van geopolitieke omwentelingen en bedreigingen voor de veiligheid op ons eigen continent tot de drievoudige planetaire crisis, technologische veranderingen en bedreigingen voor onze democratie en waarden. In deze onzekere tijden is het logisch dat burgers zich zorgen maken en daarom is het van cruciaal belang om **voorspelbaarheid en perspectief te bieden, innovatie te bevorderen en plaatsen te creëren die een gevoel van saamhorigheid, levenskwaliteit en veiligheid ondersteunen.**

Dit is precies wat het Nieuw Europees Bauhaus (NEB) doet. Het startschot ervan werd in 2020 door Commissievoorzitter Ursula von der Leyen gegeven en het **stelt mensen, gemeenschappen en bedrijven in staat gezamenlijk innovatieve oplossingen te vinden voor een positieve toekomst**, waarin inclusie, duurzaamheid en levenskwaliteit worden gecombineerd.

Het NEB heeft tot doel tastbare praktische veranderingen teweeg te brengen voor mensen en bedrijven, waarbij een innovatieve, transformatieve en bottom-upbenadering wordt gehanteerd. In vijf jaar tijd is het uitgegroeid tot een **beweging, met meer dan 700 projecten in heel Europa en daarbuiten, een levendige gemeenschap** van bijna 2 000 organisaties die miljoenen mensen bereiken, en een netwerk van nationale autoriteiten als brug met het lokale niveau. De verschillende projecten die tussen 2021 en 2025 zijn onderzocht, getest en gedemonstreerd, van demonstratieprojecten met betrekking tot betaalbare woonwijken tot katalysatoren voor de digitalisering van de bouw, en deelname aan lokale gemeenschappen op basis van kunst, tonen aan dat een inclusieve, duurzame en hoogwaardige gebouwde omgeving mogelijk is en het potentieel heeft om meer burgers te bereiken en de veerkracht en het concurrentievermogen te versterken.

Op basis van de ervaringen en lessen van de afgelopen jaren is **het moment aangebroken om het NEB uit te breiden en naar een hoger niveau te tillen als een krachtige aanjager van de schone transitie** en innovatie in Europa en daarbuiten. In deze mededeling worden de beleidsdoelstellingen van het NEB voor de komende jaren geschetst en wordt een kader geboden voor concrete acties om de innovatie, veerkracht en duurzaamheid te bevorderen. Om

het effect ervan te vergroten, gaat deze mededeling vergezeld van een voorstel voor een aanbeveling van de Raad¹ aan de lidstaten, met volledige inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel.

De gebouwde omgeving blijft het aandachtspunt van het NEB. Zij vormt een essentieel onderdeel van het dagelijks leven van de burgers, kent een enorm potentieel om de levenskwaliteit te verbeteren, de uitstoot te verlagen, de betaalbaarheid te ondersteunen en tegelijkertijd het concurrentievermogen van onze industrie te vergroten. **Wijken hebben behoefte aan beleidsmaatregelen, financiering en technische ondersteuning voor regeneratie.** Er zijn meer maatregelen nodig om vaardigheden te verwerven en betaalbare oplossingen op te schalen om zo doeltreffender gebruik te kunnen maken van de gebouwde ruimte in steden en op het platteland, biogebaseerde oplossingen en innovatieve materialen en technieken toe te passen, **de veerkracht te versterken en leidende markten tot stand te brengen** voor de innovatieve concurrerende sectoren van Europa. De komende jaren zal het NEB worden uitgebreid naar andere sectoren, namelijk textiel en mode.

Het potentieel voor **cocreatie en multidisciplinaire benaderingen** moet beter worden benut, **onder meer door middel van digitale instrumenten**, en er zijn meer kansen en capaciteiten nodig om onderzoekers, kunstenaars, autoriteiten, burgers en bedrijven samen te brengen om ter plaatse samen visies te creëren en uit te voeren.

Vijf jaar na de start van het initiatief **zullen de Commissie en haar partners het NEB versterken en de gemeenschap ervan uitbreiden**, creatieve concepten en innovaties verspreiden en uitbreiden, met als doel de businesscase van belangrijke projecten te bevorderen. Het NEB zal **de lidstaten verder ondersteunen bij het opnemen van door het NEB geïnspireerde benaderingen** in het nationale woonbeleid, de plannen voor de renovatie van gebouwen en de besluiten inzake ruimtelijke ordening, in synergie met de EU-agenda voor steden² en de territoriale instrumenten van het cohesiebeleid, alsook met het Europees plan voor betaalbare huisvesting³ en de strategie voor woningbouw⁴ die samen met deze mededeling worden gepresenteerd.

2. NEB ALS VOORWAARDE VOOR INNOVATIE EN DE SCHONE TRANSITIE

Door te profiteren van hetgeen al verwezenlijkt is, zal het NEB de **steun aan bedrijven, innovatoren en gemeenschappen** in heel Europa en daarbuiten uitbreiden met het oog op een **inclusieve, duurzame en kwaliteitsgerichte transformatie van wijken en sectoren**. Er zal voorrang worden gegeven aan betaalbare oplossingen, overeenkomstig het plan voor betaalbare huisvesting, en er zullen cocreatieruimten en empirisch onderbouwde instrumenten worden voorzien voor professionals, onderzoekers, gebruikers, gemeenschappen en bedrijven om bijeen te komen en samen te werken om hoogwaardige innovatieve oplossingen te creëren. De NEB-academie zal als kernstructuur van het Nieuw Europees Bauhaus worden ontwikkeld om de **opleiding, om- en bijscholing van de verschillende spelers in het ecosysteem van de bouw** te verbeteren, **testomgevingen voor innovatieve oplossingen** ter beschikking te stellen en ondersteuning te bieden aan start-ups die oplossingen aanbieden waarin de NEB-waarden zijn verankerd. De NEB-faciliteit zal uitmuntend onderzoek en de opschaling van innovaties en demonstratieprojecten ondersteunen. Het NEB zal, in synergie met de EU-strategie voor de bio-economie⁵, ook een bijdrage leveren om de toepassing van circulaire en biogebaseerde

¹ COM(2025) 1027 final.

² EUR-Lex — 52025DC0739 — EN — EUR-Lex.

³ COM(2025) 1025 final.

⁴ COM(2025) 991 final.

⁵ COM(2025) 960 final.

materialen en bouwmethoden te versnellen, nieuwe leidende markten tot stand te brengen en het concurrentievermogen van Europa te versterken.

Goede praktijken van het NEB op het gebied van circulaire en biogebaseerde oplossingen

- ❖ **TOVA (ES):** maakt bouwkundige constructies op basis van gestampte aarde, gebouwd met een WASP 3D-kraanprinter, die binnen enkele weken kunnen worden voltooid, waardoor geen afval en bijna geen koolstofuitstoot wordt geproduceerd [NEB-prijs 2023].
- ❖ **NEBourhoods:** blaast nieuw leven in een wijk in München uit de jaren zeventig door ruimten voor gemengd gebruik, sterkere gemeenschapsbanden en energieoplossingen zoals zonnemodules/zonwering te creëren [Horizon Europa].
- ❖ **Panelka 2.0 (TEPLO):** ondersteunt het herstel van Oekraïne door middel van circulaire renovatie met gerecyclede en biomaterialen, energie-efficiënte oplossingen en de versterking van gemeenschappen [LIFE].

TOVA ©GregoriCivera — © NEBourhoods — © TEPLO

2.1 De circulariteit, duurzaamheid en innovatie in de gebouwde omgeving verbeteren

2.1.1 Innovatieve en duurzame oplossingen bevorderen

Om de transitie van het ecosysteem van de bouw naar koolstofarme, circulaire en biogebaseerde oplossingen te ondersteunen, is bij NEB-projecten de afgelopen jaren geëxperimenteerd met **nieuwe oplossingen voor de bouwsector**, zoals modulaire bouw, energie- en waterefficiënt ontwerp en biogebaseerde, gerecyclede en innovatieve materialen. Er zijn duurzame bouwtechnieken onderzocht en getest, zoals geautomatiseerde en gerobotiseerde bouw, 3D-printen, biogene koolstofopslag in gebouwen, de toepassing van AI voor ontwerp, alsook bouw op externe locaties en modulaire bouw, die vaak door kmo's worden verwezenlijkt.

Om de economische weerbaarheid te versterken en de ingrijpende Clean Industrial Deal uit te voeren, zal het NEB **de kansen die worden geboden door de circulaire economie en de bio-economie verbeteren** en de markten voor innovatieve materialen en bouwmethoden een impuls geven, waarbij duurzame en betaalbare oplossingen met betrekking tot energie, water en mobiliteit alsook digitale technologieën, gegevens en betrouwbare AI worden verkregen. Het NEB zal **onderzoek naar en de uitbreiding en mainstreaming van innovatieve oplossingen waarbij efficiënt gebruik wordt gemaakt van hulpbronnen** bevorderen, bedrijven ondersteunen bij het ontwikkelen van prototypen voor nieuwe kostenefficiënte benaderingen die kunnen worden opgeschaald, en nieuwe en wijdverbreide normen ondersteunen voor koolstofvrije, circulaire en natuurvriendelijke ontwerpen. Het zal ook ondersteuning bieden aan **gemeenschappen om te fungeren als hub voor innovatie** en

bottom-upoplossingen voor de schone transitie, die zijn afgestemd op de lokale behoeften en capaciteiten. Door prioriteit te geven aan innovatie, vaardigheden en het industriële concurrentievermogen zal het NEB ertoe bijdragen dat Europa wereldwijd het voortouw neemt op het gebied van hoogwaardige, duurzame en betaalbare oplossingen.

Overheidsfinanciering alleen zal niet volstaan om de transformatie te bewerkstelligen. Uit de NEB-projecten blijkt dat geïntegreerde oplossingen een veilige investering vormen, omdat zij de deelname van burgers en de betrokkenheid van eindgebruikers stimuleren, wat leidt tot aantrekkelijke omgevingen en levendige lokale economieën. Instrumenten zoals InvestEU kunnen helpen om aan te zetten tot bijkomende particuliere investeringen. De Europese Commissie heeft in samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB) **NEB-investeringsrichtsnoeren**⁶ ontwikkeld om investeerders en ontwikkelaars te voorzien van goede praktijken en kwaliteitsgaranties om een impuls te geven aan investeringen met impact die leiden tot een transformatie van gebouwen, openbare ruimten en wijken volgens de NEB-waarden. Voortbouwend op die richtsnoeren zal de Commissie — via de NEB-academie — krachtiger optreden en de **koppeling tussen NEB-concepten en financieringsbronnen**, waaronder innovatieve financieringsmodellen, vergemakkelijken.

Door de combinatie van innovatie, de oprichting van bedrijven en opleiding bevinden het **Europees Instituut voor technologie en innovatie (EIT)** en de bijbehorende **kennis- en innovatiegemeenschappen** zich in een goede positie om het transformationele en transdisciplinaire karakter van het NEB te ondersteunen. Het doel is met name de **ondersteuning van ondernemers en kmo's** in sectoren die relevant zijn voor het NEB — zoals de bouw, vormgeving, mode, ambachten, agrovoeding, maakindustrie, energie en mobiliteit — om hun ideeën op de markt te brengen.

De Commissie zal:

- **een NEB-keurmerk ontwikkelen om NEB-projecten en -praktijken te belonen** en de zichtbaarheid ervan bij potentiële ontwikkelaars en investeerders te verhogen;
- **de ontwikkeling financieren van NEB-demonstratieprojecten voor innovatieve oplossingen**, zoals het gebruik van verticale ruimte, grootschalig maatwerk op afstand van modulaire bouwcomponenten, sociale infrastructuur in wijken, intergenerationele wijken of de aanpak van dakloosheid;
- de lidstaten aanmoedigen om via het cohesiebeleid **één NEB-lighthouse** te ontwikkelen **in elke lidstaat**;
- **ondernemers en kmo's ondersteunen** in sectoren die relevant zijn voor het NEB, met name **via het EIT**, door hen te helpen toegang te krijgen tot financiering om nieuwe oplossingen op de markt te brengen en uit te breiden;
- **steun verlenen aan sectoren die relevant zijn voor het NEB** — de bouw, vormgeving, mode, ambachten, agrovoeding, maakindustrie, energie, mobiliteit — via de uitrolcomponent van de NEB-faciliteit om innovatieve methoden, processen en praktijken met betrekking tot het NEB die duurzaamheid, inclusie en kwaliteit bundelen, uit te rollen en op te schalen;
- **het goede voorbeeld geven** door de NEB-aanpak toe te passen bij de bouw of renovatie van gebouwen van de Commissie, in navolging van het voorbeeld van het toekomstige **JRC-gebouw in Sevilla dat netto positief is qua energie** en het **burgerforum van het JRC in Geel**, en door dit te stimuleren in andere Europese, nationale en lokale instellingen.

⁶ NEB-investeringsrichtsnoeren — Nieuw Europees Bauhaus — Europese Unie.

Het toekomstige JRC-gebouw in Sevilla, gebouwd volgens de NEB-waarden en -beginselen — © Playtime

2.1.2 Inclusieve, duurzame en kwaliteitsgerichte transformatie van wijken

Lokale gemeenschappen en wijken krijgen steeds vaker te maken met **klimaatverandering, een afname van biodiversiteit, waterschaarste en door de mens veroorzaakte risico's** zoals droogte, natuurbranden, overstromingen en waterschaarste, en blijven te maken hebben met verontreiniging, onder meer door vuile verwarming⁷, waardoor de economische zekerheid wordt ondermijnd, de sociale en gezondheidsongelijkheid toenemen⁸ en de Europese *levenswijze* in gevaar wordt gebracht. De Europese Green Deal en de Clean Industrial Deal moeten dringend in de praktijk worden gebracht door middel van een rechtvaardige transitie. Dit betekent dat er betaalbare oplossingen moeten worden geboden aan alle burgers en dat de veerkracht en crisisparaatheid van wijken moeten worden verhoogd, waarbij rekening wordt gehouden met de culturele diversiteit en het lokale erfgoed van Europa.

Het NEB zal **plaatsgebonden transformaties bevorderen die de paraatheid van mensen en gemeenschappen vergroten** ten aanzien van klimaatgerelateerde risico's en natuurrampen, overeenkomstig de EU-strategie voor een paraatheidsunie⁹, en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen geleidelijk helpen afbouwen door middel van duurzame, efficiënte mobiliteit en energieproductie en -consumptie in ons woningbestand. De Commissie ondersteunt reeds de versterking van de positie van burgers voor projecten voor renovatie en aanpassing aan de klimaatverandering, bijvoorbeeld via de EU-missies inzake klimaatneutrale en slimme steden en inzake aanpassing aan de klimaatverandering, en het door burgers geleide renovatie-initiatief¹⁰. NEB-experimenten en gezamenlijk ontworpen oplossingen kunnen de doeltreffendheid aantonen van **ruimtelijke ordening waarin koolstofarme, waterefficiënte, waterweerbare en op de natuur gebaseerde oplossingen alsook sociale innovatie worden geïntegreerd**, om gemeenschappen zo veiliger, gezonder en veerkrachtiger te maken.

De renovatie of verbouwing¹¹ van gebouwen, met name in combinatie met sociale praktijken zoals gemengd gebruik, flatruil of intergenerationeel wonen, **kan bijdragen tot betaalbare en duurzame huisvesting voor iedereen**, waardoor ongebreidelde stadsuitbreiding en bodemafdekking worden vertraagd, sociale cohesie en aanvaarding worden bevorderd en ons

⁷ Zie EEA 2025: EU Heating and Cooling Systems Drive Air Pollution, Urgent Action Needed.

⁸ Zie de European Environment and Health Atlas.

⁹ Zie de strategie voor een paraatheidsunie JOIN (2025) 130 final.

¹⁰ Home — Citizen-led renovation — Europese Commissie.

¹¹ “Verbouwing” omvat wijzigingen van de ruimtelijke indeling of van de functie voor nieuw gebruik, waar doorgaans geen sprake van is bij renovatie, in overeenstemming met de normen die door het Europees Comité voor Normalisatie (CEN) zijn vastgesteld.

cultureel erfgoed tegelijkertijd wordt beschermd. Het NEB zal het potentieel van leegstaande en onderbenutte gebouwde omgevingen aanboren, **waarbij prioriteit wordt gegeven aan een beter gebruik van bestaande gebouwen** boven sloop en nieuwbouw, en zal een bijdrage leveren aan het **proefproject inzake het instrument voor de coördinatie van het concurrentievermogen** over geïndustrialiseerd bouwen. Aanbestedingen kunnen, ondersteund door transparante criteria, ook een belangrijke katalysator zijn voor de toepassing van duurzame praktijken en producten voor wijken.

De Commissie zal:

- gemeenschappen ondersteunen bij hun inspanningen om de **weerbaarheid ten aanzien van natuurrampen te versterken, met inbegrip van crisispreventie en -paraatheid, en bij het herstel en de wederopbouw na rampen** door geïntegreerde bottom-up-initiatieven, zoals op de natuur gebaseerde, waterefficiënte en door cultuur aangestuurde innovatieve oplossingen te financieren;
- zorgen voor capaciteitsopbouw, de ontwikkeling van instrumenten en de uitwisseling van goede praktijken met betrekking tot de **aanpassing van gebouwen aan natuurrampen**, waaronder **overstromingen**¹², de **beperking van het risico op natuurbranden**¹³, het **herstel van stedelijke ecosystemen**¹⁴ en met betrekking tot een uitgebreide beoordeling van de risico's en dreigingen;
- door **AI-aangedreven analyses bevorderen om gegevensgestuurde besluitvorming mogelijk te maken** teneinde te anticiperen op uitdagingen en samen een slimme ruimtelijke ordening uit te werken¹⁵, lokale digitale tweelingen voor wederopbouw inzetten en autoriteiten voorzien van instrumenten die mogelijk worden gemaakt door AI om bouwprojecten op transparante wijze te beheren¹⁶;
- de **duurzaamheid en doeltreffendheid van de gebouwde omgeving** ondersteunen door te voorzien in een gemeenschappelijke methode¹⁷ en bewijs inzake het koolstofvrij maken van gebouwen en richtsnoeren om een prioriteit te maken van efficiënt gebruik van de gebouwde omgeving¹⁸;
- **aanbestedingsprocedures bevorderen die duurzame, inclusieve en kwaliteitsgerichte oplossingen mogelijk maken**, met name via het programma voor innovatieve aanbestedingen van de Europese Innovatieraad (EIC), en ernaar streven de aanbesteding van duurzame oplossingen te bevorderen door middel van de **geplande herziening van de richtlijn inzake overheidsopdrachten**;
- **onderzoek en innovatie financieren via de O&I-component van de NEB-faciliteit om wijken nieuw leven in te blazen** door middel van ontwerpen die gericht zijn op duurzaamheid en inclusie.

¹² Zie [EU-level technical guidance on adapting buildings to climate change](#).

¹³ De Commissie zal aan het begin van 2026 een Europese strategie voor het voorkomen van natuurbranden voorstellen.

¹⁴ Zie artikel 8 van Verordening (EU) 2024/1991 inzake natuurherstel.

¹⁵ <https://interoperable-europe.ec.europa.eu/collection/ldtoolbox>.

¹⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/digital-twin-reconstruction-ukraine>.

¹⁷ Zie het Uniekader voor de nationale berekening van het aardopwarmingsvermogen gedurende de levenscyclus: Gedelegeerde Verordening van de Commissie tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn (EU) 2024/1275, C(2025) 8723 final — PE/2025/8966.

¹⁸ Gebaseerd op studies van de Commissie: [Conversion of offices into affordable housing](#), [Sufficiency in the built sector](#) en over efficiënter gebruik van het gebouwenbestand (resultaten medio 2027).

2.2 Burgers mondiger maken door middel van participatieve processen om democratische, inclusieve en veerkrachtige wijken tot stand te brengen

Participatie is een grondbeginsel van het NEB. Zoals uiteengezet in het NEB-kompas¹⁹, heeft participatie betrekking op de mate waarin gemeenschappen die gevolgen ondervinden van een project worden betrokken bij het ontwerp, de besluitvorming, de uitvoering en de validering ervan. De **veerkracht van Europese wijken is uiteindelijk afhankelijk van het vermogen om gemeenschappen aan zich te binden** en alle burgers te dienen. Transdisciplinaire benaderingen en empirisch onderbouwde ontwerpmethoden waarin de expertise van diverse belanghebbenden en disciplines wordt gebundeld, zijn niet alleen representatiever voor en beter afgestemd op de behoeften van de burgers, maar leiden ook tot **meer vertrouwen en rechtszekerheid voor projectontwikkelaars, een betere aanvaardbaarheid en een sterker sociaal weefsel**. Inclusieve openbare ruimten spelen ook een cruciale rol bij het faciliteren van sociale connecties, het bevorderen van gelijkheid in het algemeen en tussen de geslachten en de generaties, het creëren van een saamhorigheidsgevoel en uiteindelijk het stimuleren van de basisdemocratie²⁰.

Goede NEB-praktijken om de lokale democratie te versterken en gemeenschappen met elkaar te verbinden

- ❖ **NEB-STAR:** creëert bestuurs- en financieringsmodellen om gebouwen te hergebruiken, gentrificatie te voorkomen en stadsontwikkeling te democratiseren [Horizon Europa].
- ❖ **SOFTAcademy:** renoveert geprefabriceerde appartementencomplexen uit het Sovjettijdperk in Tallinn met een holistische benadering op het niveau van de buurt [EFRO].
- ❖ **Activating Spaces with neuroDiverse Publics:** helpt overheidsinstanties in Barcelona om speelplekken en openbare ruimten te verbeteren voor kinderen met autisme [EIT-gemeenschap NEB].

© NEB STAR — SOFTAcademy © SvenZacek — ©ASDpublics

De Commissie is van plan **het transformatiepotentieel van het NEB te benutten om de lokale democratie te ondersteunen**, de toenemende polarisatie in onze samenlevingen te bestrijden en gemeenschappen en lokale publiek-private partnerschappen te versterken. Het NEB heeft tot doel het vermogen van overheidsinstanties en belanghebbenden te vergroten om **echte participatieve en transdisciplinaire praktijken te integreren in de ontwerp- en besluitvormingsprocessen** van lokale ontwikkelingsprojecten, zodat burgers samen hun toekomstige wijken tot stand kunnen brengen aan de hand van hun lokale behoeften. Het zal ondersteuning bieden aan de **lokale transformatie door te experimenteren, onder meer met**

¹⁹ Use the Compass — Nieuw Europees Bauhaus — Europese Unie.

²⁰ Zoals benadrukt in de JRC Science for Policy Brief on Public Spaces.

instrumenten voor digitale en virtuele realiteit voor burgers en professionals om samen inclusieve, mooie en duurzame leefomgevingen te ontwerpen, te creëren en te beheren.

Het NEB ontwikkelt en verstrekt innovatieve instrumenten om **democratische participatieve processen op lokaal niveau te ondersteunen** en draagt zo bij tot de praktische verwezenlijking van de doelstellingen van het Europees schild voor de democratie²¹. Het dient als **katalysator om burgers mondiger te maken met betrekking tot lokale transformaties**, onder meer in voormalige industriële en bruinkoolmijngebieden en in kansarme voorstedelijke gebieden. Het **NEB-kompas en de NEB-toolbox**²² **helpen burgers en gemeenschappen** hun eigen leefomgeving vorm te geven door middel van een stapsgewijze aanpak voor participatie, cocreatie en betrokkenheid. Door de **23 lighthouse-demonstratieprojecten van het NEB**²³ zijn meer dan 90 wijken nieuw leven ingeblazen samen met de bewoners en zijn er instrumenten ontwikkeld om de stadsplanning te democratiseren.

De Commissie zal:

- **het democratische ontwerp en de medeverantwoordelijkheid van burgers voor stedelijke en plattelandsregeneratieprocessen** uitbreiden door gebruik te maken van **digitale platforms, virtuele realiteit en immersieve digitale omgevingen** via de lokale digitale tweelingen en CitiVERSE²⁴;
- een **NEB-boost voor kleine gemeenten** lanceren voor 2026 om belangrijke lokale spelers te belonen voor hun bijdrage aan de opbouw van inclusieve en duurzame samenlevingen;
- de lokale democratie ondersteunen door middel van een innovatieve aanpak van gemeenschapszin, verbindingen tussen de generaties en inclusieve openbare ruimten als onderdeel van het **Europees schild voor de democratie en als bijdrage aan de toekomstige EU-strategie voor een rechtvaardige verdeling tussen de generaties**;
- **overheidsinstanties ondersteunen bij het vormgeven en uitvoeren van participatieve processen** bij de transformatie van wijken door gebruik te maken van het kenniscentrum voor participatieve en overlegdemocratie van de EU²⁵, samen met de Europese burgerpanels en het platform voor burgerparticipatie²⁶.

2.3 De transformatieve kracht van onderwijs, kunst en cultuur benutten om creativiteit en innovatie te stimuleren met het oog op lokale transformatie

Cultuur en kunst zijn cruciale elementen voor het welzijn van individuen en gemeenschappen en hebben de kracht om creativiteit en innovatie tot bloei te laten komen. Zij staan centraal in maatschappelijke structuren die empathie, verdraagzaamheid, een rechtvaardige verdeling tussen de generaties en sociale cohesie bevorderen.

Ruimtelijke ordening en architectuur zijn onmisbaar in een echt transdisciplinair antwoord op sociale eisen en milieu-uitdagingen. **Een hoogwaardig ontwerp trekt aanvaarding en**

²¹ EUR-Lex — 52025JC0791 — EN — EUR-Lex.

²² NEB-toolbox.

²³ Projecten die voortvloeien uit de eerste golf van NEB-oproepen in 2021-2022 in het kader van verschillende financieringsprogramma's van de EU.

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/citiverse>.

²⁵ Participatieve democratie.

²⁶ Platform voor burgerparticipatie — Platform voor burgerparticipatie.

financiering aan. Ontwerpers, architecten en kunstenaars die duurzaamheid, inclusie en kwaliteit in hun projecten integreren, kunnen zowel van financiële steun als van maatschappelijke aanvaarding profiteren, aangezien zij uiteindelijk creatieve, zinvolle en duurzame oplossingen ontwikkelen die betaalbaar en kostenefficiënt zijn en fungeren als bakens van de lokale cultuur en geschiedenis. Zoals erkend in het cultuurkompas voor Europa²⁷ is het NEB een belangrijk initiatief om een **gemeenschappelijke cultuur van architectuur en ontwerp te bevorderen en te investeren in een hoogwaardige leefomgeving** voor iedereen.

Goede NEB-praktijken waaruit de kracht van kunst, cultuur, onderwijs en onderzoek blijkt

- ❖ **Bauhaus of the Seas Sails:** zet kunstenaars in om de waarde van de oceaan te benadrukken en verbindt gemeenschappen aan de kust en aan binnenwateren via culturele ruimten [Horizon Europa].
- ❖ **Bauhaus4EU:** alliantie van Europese universiteiten die de regionale NEB-transformatie stimuleert door middel van campusvernieuwing, levende laboratoria en transdisciplinaire leerplannen [Erasmus +].
- ❖ **Cultuur&Campus:** renoveert een monumentaal gebouw in Rotterdam tot een multifunctionele leerhub, waarbij gebruik wordt gemaakt van artistieke instrumenten om bewoners erbij te betrekken en verhalen te documenteren [Horizon Europa].

© Bauhaus of The Seas Sails — © Bauhaus4EU — © Cultuur&Campus

Onderwijs en cultuur zijn van cruciaal belang om het bewustzijn te vergroten over de voordelen van holistische en verkennende benaderingen in combinatie met empirisch onderbouwde ontwerpmethoden. De Commissie zal de **NEB-waarden op scholen** in heel Europa onder de aandacht brengen via de Education4Climate Coalition²⁸ en haar werkzaamheden op het gebied van schoolleeromgevingen voor duurzaamheid²⁹.

De Commissie zal ook maatregelen ondersteunen om de silo's tussen kunst, wetenschap en industrie te doorbreken, aangezien uit NEB-projecten blijkt dat **het opnemen van kunstenaars in technologische en wetenschappelijke omgevingen en vice versa** paradigmaverschuivende samenwerkingen teweeg kan brengen met innovatie en concrete resultaten tot gevolg. In synergie met de in het kader van het cultuurkompas voor Europa aangekondigde acties zal het NEB de **interactie van professionals uit de cultuursector, kunstenaars en academici met spelers uit de industrie en de bouw** bevorderen om nieuwe perspectieven te bieden,

²⁷ EUR-Lex — 52025DC0785 — EN — EUR-Lex.

²⁸ <https://education-for-climate.ec.europa.eu/community/>.

²⁹ Greening schools: New report on school learning environments for sustainability | European School Education Platform.

alternatieve toekomstscenario's te bedenken en samen oplossingen voor de heropleving van wijken te vinden die verder gaan dan de gebaande paden en toekomstgericht zijn.

In overeenstemming met de **conclusies van de Raad** van 2021 over “cultuur, architectuur van hoge kwaliteit en gebouwde omgeving als kernelementen van het Nieuw Europees Bauhaus-initiatief”³⁰ zet de Commissie in op een door cultuur aangestuurde, bewijs- en kwaliteitsgerichte participatieve aanpak van de gebouwde omgeving, met name door de toepassing van het **Davos-kwaliteitssysteem voor Baukultur**³¹ en van de aanbevelingen van de deskundigengroep van de lidstaten voor hoogwaardige architectuur en gebouwde omgeving voor iedereen³² te ondersteunen.

De Commissie en haar partners zullen:

- een voorstel indienen bij de Raad en het Europees Parlement om de **Europese culturele hoofdsteden te versterken** zodat er synergie ontstaat met de waarden en beginselen van het Nieuw Europees Bauhaus;
- een **NEB-oceaanlaboratorium opzetten om samenwerking in het mariene milieu te bevorderen** en een bijdrage te leveren aan het oceaanobservatie-initiatief van de EU³³;
- jongeren betrekken bij het behoud van Europees erfgoed en bij stads- en plattelandsregeneratie via de **NEB-route binnen DiscoverEU**;
- de **residentieprojecten van NEB-kunstenaars** ondersteunen via het initiatief “Culture Moves Europe”.

3. AANJAGERS

3.1 NEB-gemeenschap en basisparticipatie

Het NEB groeit dankzij het enthousiasme van de bijbehorende **gemeenschap van bijna 2 000 openbare en particuliere leden**, variërend van lokale tot internationale organisaties in heel Europa en daarbuiten, die zich uitstrekt over verschillende domeinen, zoals cultuur, onderwijs, architectuur, erfgoed, bosbouw, bouw, huisvesting en mode, en miljoenen burgers en bedrijven bereikt via het NEB-festival en de NEB-prijzen.

Hoewel de Commissie haar steentje kan bijdragen, is zij slechts een stukje van de puzzel. **De NEB-gemeenschap heeft zich actief ingezet voor acties:** van lokale financieringsregelingen tot bouwnormen die zijn afgestemd op het NEB, alsook master- en doctoraatsprogramma's met betrekking tot het NEB. Zij heeft gefungeerd als de echte motor van het initiatief en als vermenigvuldigingsfactor wat financiering en steun van de EU betreft, waardoor het mogelijk werd om oplossingen die door het NEB zijn beproefd, te herhalen en op te schalen.

De uitwisseling van kennis en beste praktijken is van cruciaal belang, met name wanneer verdere transformatie en versnelling nodig zijn, vaak met betrekking tot de uitvoering op lokaal niveau. Het NEB zal een **proefproject voor steden lanceren om van gedachten te wisselen over oplossingen met betrekking tot de weerbaarheid van de gebouwde omgeving** ten aanzien van klimaatverandering en natuurrampen. De NEB-gemeenschap zal belanghebbenden

³⁰ 2021/C 501 I/03.

³¹ Davos Baukultur Quality System.

³² Home — Towards a shared culture of architecture — EAC.

³³ Vlaggenschipactie aangekondigd in het [Europees oceaanpact](#).

bijeenbrengen om samen instrumenten en oplossingen voor transformatie te creëren, er prototypen van te ontwikkelen en ze te testen, met name via haar **innovatieve labs**. De NEB-labs omvatten momenteel acht projecten waarin een breed scala aan onderwerpen aan bod komt — van openbare infrastructuur in Oekraïne³⁴, de groene transitie in het Donaugebied³⁵ tot trans-Europees modernisme³⁶ — en er worden nieuwe projecten op poten gezet, met name om oplossingen te bieden op het gebied van betaalbare huisvesting.

Naar aanleiding van deze ervaring streeft de Commissie ernaar de **NEB-gemeenschap uit te breiden en te diversifiëren**, nieuwe leden uit verschillende sectoren, groepen en beleidsterreinen aan te trekken, de betrokkenheid te vergroten en relevant beleid te onderbouwen. De Commissie zal **het gebruik van digitale instrumenten optimaliseren om interacties en samenwerking te vergemakkelijken**, met name op regionaal en lokaal niveau en voor publiek-private partnerschappen, en om te zorgen voor een gemakkelijke en snelle uitwisseling van goede praktijken en empirisch onderbouwde gegevens. Er zal worden gestreefd naar synergieën en maximale samenwerking met aanverwante initiatieven, met name door de integratie van de **waarden en beginselen van het NEB in het Burgemeestersconvenant, het Europees klimaatpact en het Green Cities Accord**.

De Commissie en de NEB-gemeenschap zullen:

- een **EU-netwerk van lokale NEB-ambassadeurs opzetten**, in samenwerking met de Local Chapters van het NEB en, in voorkomend geval, met EUROPE DIRECT-centra;
- een **NEB-lab voor betaalbare huisvesting** opzetten om goede praktijken op het gebied van betaalbare huisvestingsoplossingen te verzamelen, met bijzondere aandacht voor bouw op afstand en verdichting, in synergie met de EU-huisvestingsalliantie;
- de betrokkenheid van belanghebbenden en de uitwisseling van goede praktijken stimuleren via het **tweejaarlijkse NEB-festival**, met de nadruk op prioritaire onderwerpen zoals huisvesting en democratie, en via andere relevante evenementen zoals de **Europese Nacht van de onderzoekers**;
- de **NEB-prijzen** promoten om goede praktijken te belonen en de aandacht te vestigen op innovatieve oplossingen, en **speciale prijzen** ontwikkelen voor waterweerbaarheid (2026) en voor innovatieve studentenhuisvesting (2027);
- regio's en steden een gemeenschappelijke ruimte bieden om samen te creëren en samen te leren via de **“Transforming Territories NEB Experimentation Journey”**³⁷ en het daaropvolgende **proefproject met steden** over de weerbaarheid van de gebouwde omgeving;
- synergieën en samenwerking waarborgen tussen de leden van de NEB-gemeenschap en de toekomstige **EU-huisvestingsalliantie**.

3.2 De NEB-academie: Kennis, vaardigheden, innovatie en financiering

³⁴ Public Infrastructure for Ukraine — New European Bauhaus — European Union.

³⁵ NEB Lab: New European Bauhaus on the Danube — New European Bauhaus.

³⁶ European Triennial of Modernism (ETOM) — New European Bauhaus.

³⁷ Preparatory Action (2024-2026) — Innovation for place-based transformation.

Een brede waaier aan universiteiten en kenniscentra heeft reeds een actieve bijdrage geleverd aan het NEB om onderzoek te bevorderen, nieuwe onderwijs- en opleidingsmodellen te verkennen en kennis te koppelen aan zakelijke toepassingen. In 2022 lanceerde de Europese Commissie de NEB-academie³⁸ voor vaardigheden op het gebied van duurzaam bouwen, waarin onderzoekers en vakmensen samenkomen om de bij- en omscholing van werknemers in het ecosysteem van de bouw te versnellen. De **NEB-academie zal nu de kerninfrastructuur worden** voor kennis en onderzoek, veilige experimenten en innovatie en de ontwikkeling van vaardigheden, en zal een dynamische schakel vormen om ervoor te zorgen dat alle kennis die in het kader van de O&I-component van de NEB-faciliteit wordt voortgebracht, wordt gebruikt voor scholingsactiviteiten, capaciteitsopbouw en toegepaste innovatie.

De NEB-academie zal worden aangedreven door drie stromen:

3.2.1 Capaciteitsopbouw en ontwikkeling van vaardigheden

De NEB-academie zal als kader voor opleidingen, capaciteitsopbouw en de ontwikkeling van vaardigheden systemische veranderingen in alle sectoren aanmoedigen. **Inzichten uit onderzoek worden omgezet in praktische vaardigheden, er worden opleidingskaders en leertrajecten ontwikkeld** voor werknemers, overheden en kmo's, en de pedagogische kwaliteit, samenhang en certificering van NEB-gerelateerde opleidingen in heel Europa wordt versterkt. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan kmo's en geschoolde werknemers, met het besef dat de schone transitie van Europa afhankelijk is van een sterke productieve economie en van het bieden van mogelijkheden aan kleinere actoren om te innoveren en te concurreren. De NEB-academie zal de **bij- en omscholing van de arbeidskrachten in het ecosysteem van de bouw** ondersteunen, met name voor biogebaseerde en op de natuur gebaseerde bouw, waarbij haar merk voor hoogwaardige cursussen wordt uitgebreid en baanbrekend onderzoek wordt gekoppeld aan vakmensen. Dit omvat ook steun voor leerlingplaatsen en beroepsopleidingen voor jongeren. Het **gebruik van digitale instrumenten om de middelen, efficiëntie en gegevensgestuurde besluitvorming te optimaliseren**, zal worden aangemoedigd, in overeenstemming met de doelstellingen van het digitale decennium en door gebruik te maken van het EU-webportaal voor steden als gemeenschappelijk toegangspunt tot instrumenten en initiatieven van de EU ter ondersteuning van lokale transitie.

In het bredere kader van de vaardigheidsunie zal de NEB-academie ook bijdragen tot de ontwikkeling van **inzichten over vaardigheden** op EU-niveau, ter ondersteuning van het Europees waarnemingscentrum voor de bouw³⁹, de Europese Stichting voor opleiding⁴⁰, het toekomstige Europese waarnemingscentrum voor inzichten over vaardigheden en het grootschalige partnerschap voor de bouw⁴¹. Zij zal ook bijdragen aan het initiatief "Build Up Skills"⁴², dat energierenovatie ondersteunt via nationale vaardighedenplatforms in alle lidstaten.

3.2.2 Kennis en onderzoek

Het NEB brengt praktische experimenten op het gebied van lokale transformatie onder de aandacht en vergaart bewijsmateriaal aangaande de culturele, maatschappelijke en milieuvoordelen van de regeneratie van wijken en van cocreatie. De wetenschappelijke wereld heeft grote belangstelling getoond voor het onderzoek naar de methoden en effecten van een

³⁸ NEB Academy — New European Bauhaus — European Union.

³⁹ European Construction Observatory (ECO).

⁴⁰ Home | ETF.

⁴¹ Construction.

⁴² <https://build-up.ec.europa.eu/en/bup-skills>.

dergelijke geïntegreerde aanpak, en er bestaat momenteel een ecosysteem van doctoraats- en masterprogramma's die op het NEB gericht zijn, alsook van wetenschappelijke publicaties die voortvloeien uit NEB-projecten zoals de lighthouse-demonstratieprojecten of de NEB Academy Alliance. Dit is echter nog steeds een zeer versnipperd landschap, met derhalve een beperkte impact qua geteste blauwdrukken die ter navolging worden aangeboden aan **gemeenschappen, professionals, lokale overheden, bedrijven en andere belanghebbenden**.

De NEB-academie zal door middel van een empirisch onderbouwde aanpak en door digitale mogelijkheden te benutten vakmensen, professionals, bedrijven en autoriteiten ondersteunen bij de integratie van NEB-waarden en -beginselen in hun initiatieven en zal het opslaan, delen en beoordelen van gegevens en bewijs van goede praktijken optimaliseren. De **kennis die door middel van experimenten en empirisch onderbouwde ontwerpmethoden wordt opgedaan**, zal worden verzameld en toegankelijk worden gemaakt, hetgeen gegevens en succesvolle blauwdrukken zal opleveren om de meest succesvolle NEB-experimenten te mainstreamen en uit te rollen. De **NEB-hub voor resultaten en impact**⁴³ zal de opgedane ervaring en instrumenten verzamelen, analyseren en delen.

3.2.3 Bedrijfsontwikkeling

De Commissie heeft een waaier aan instrumenten ontwikkeld om projectontwikkelaars te helpen bij het ontwerp en de uitvoering van NEB-projecten⁴⁴. De NEB-academie zal **kleine en middelgrote ondernemingen, start-ups en creatieve vakmensen ondersteunen** door middel van adviesdiensten en instrumentaria om omgevingen voor experimenten mogelijk te maken en NEB-blauwdrukken te testen. Voortbouwend op de oplossingen die in de NEB-labs en via door de EU gefinancierde projecten zijn ontwikkeld, zal de NEB-academie trajecten creëren voor door de gemeenschap geleide en interdisciplinaire innovatie zodat die kan groeien, kan worden nagevolgd en de markt kan bereiken, bijvoorbeeld door innovatieve biogebaseerde materialen van het laboratorium over te hevelen naar toegepast gebruik voor de bouw en renovatie van gebouwen. Het NEB zal in de praktijk de uitvoering van de EU-wetgeving inzake de circulaire economie en de schone en waterweerbare transitie aanjagen door **bedrijven en belanghebbenden te ondersteunen bij de overgang naar nieuwe duurzame praktijken**, bijvoorbeeld in de mode via de NEB Fashion Shift (EIT).

Het EIT zal specifieke steun verlenen aan de NEB-academie door de uitwisseling van kennis tussen NEB-projecten te verbeteren en proefprojecten inzake innovatie op te zetten via het EIT CC, door innovatie te bevorderen en op te schalen via de EIT Community NEB Journey⁴⁵, en door via de EIT Jumpstarter⁴⁶ een pre-acceleratie-traject aan te bieden voor innovatoren in de beginfase. De Commissie en haar partners zullen capaciteiten en toegang tot financiering ondersteunen, met name voor kleine spelers en met betrekking tot financieringsmogelijkheden die zijn aangepast aan de lokale behoeften⁴⁷. Zij zullen voortbouwen op bestaande goede praktijken om **particuliere financiering aan te trekken en innovatieve bestuurs- en financieringsmodellen** op te zetten. Investeringssteun, waaronder het matchen van projecten met potentiële investeerders, zal ook worden geschraagd via het nieuwe **pan-Europese investeringsplatform voor betaalbare en duurzame huisvesting**, dat de EIB-groep, nationale stimuleringsbanken, de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa

⁴³ Uitgevoerd door middel van Horizon Europe.

⁴⁴ [Tools and resources — New European Bauhaus — European Union](#).

⁴⁵ Zie [EIT Community NEB: Impact Report 2025](#).

⁴⁶ [EIT Jumpstarter](#).

⁴⁷ Bijvoorbeeld door middel van BlueInvest van de accelerator van de Europese Innovatieraad (EIC).

(CEB), de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO) en andere financiële instellingen omvat.

Via de NEB-academie zullen de Commissie en haar partners:

- **de bij- en omscholing in de bouwsector en de waardeketen ervan ondersteunen** om de transitie naar een meer regeneratief en circulair systeem voor materiaalgebruik te versnellen;
- **proefprojecten voor innovatie en opleiding op poten zetten, zoals de NEB Fashion Shift**, om kmo's in de mode te helpen circulaire strategieën te ontwikkelen en uit te breiden naar nieuwe markten;
- steun geven aan een oriënterend onderzoek dat gericht is op een mogelijk **gezamenlijk Europees NEB-diploma** om op universitair niveau transdisciplinaire competenties te ontwikkelen op het gebied van architectuur, vormgeving, duurzame engineering en de kunsten die relevant zijn voor het NEB;
- **partnerschappen tussen universiteiten en bedrijven** voortzetten en opzetten om vaardigheden en competenties te ontwikkelen in sectoren die verband houden met het NEB (bv. voor werknemers en toekomstige ondernemers);
- **de rol van het NEB als ruimte voor grensverleggend onderzoek versterken**, onder meer door wetenschappelijke publicaties en academische bijeenkomsten over praktijken en blauwdrukken van het NEB aan te moedigen;
- **indicatoren en richtsnoeren ontwikkelen om de effecten te beoordelen van door de gemeenschap geleide initiatieven** waarin duurzaamheid, inclusie en kwaliteit worden gecombineerd;
- een **digitale catalogus van goede praktijken en blauwdrukken van het NEB aangaande betaalbare en veerkrachtige huisvesting** opstellen in synergie met het NEB-proefproject inzake steden, om lokale overheden, bedrijven en mensen uit de praktijk te informeren over de meest geavanceerde oplossingen;
- in synergie met het Europese investeringsplatform en voortbouwend op de NEB-investeringsrichtsnoeren, de toegang tot financiering voor kleinere spelers verbeteren via de **NEB-advieshub**, onder meer door samen te werken met liefdadigheidsinstellingen, en naast deze hub een **NEB-investeringsaccelerator** ontwikkelen om particuliere, publieke en gemengde financiering en de ontwikkeling van innovatieve bedrijfsmodellen op basis van NEB-waarden en -beginselen aan te trekken en te vergemakkelijken.

3.3 Financiering en bestuur

In vijf jaar tijd zijn al meer dan 700 NEB-projecten ondersteund. In het kader van het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 is 1,4 miljard EUR toegewezen aan het NEB, waarvan het leeuwendeel uit het cohesiebeleid komt (meer dan 840 miljoen EUR) en uit Horizon Europa (meer dan 530 miljoen EUR). Het NEB heeft nu voor het eerst een meerjarig financieringsinstrument, dat is verankerd in het programma Horizon Europa: de **NEB-faciliteit**, die van 2025 tot en met 2027 loopt⁴⁸. Zij omvat twee componenten: een onderzoeks- en innovatiecomponent⁴⁹, met een indicatieve begroting van ongeveer 120 miljoen EUR per

⁴⁸ Zie de [routekaart voor de NEB-faciliteit 2025-27](#).

⁴⁹ De O&I-component heeft een indicatieve begroting van ongeveer 120 miljoen EUR per jaar, die in het kader van de werkprogramma's van Horizon Europa voor 2025-2027 wordt uitgevoerd.

jaar om nieuwe oplossingen te ontwikkelen en te demonstreren; en een uitrolcomponent, om succesverhalen en innovaties van het NEB uit te voeren en op te schalen, waarvoor naar verwachting hetzelfde bedrag uit verschillende EU-programma's en nationale en particuliere financiering zal worden gemobiliseerd. **De Commissie zal er samen met de lidstaten naar streven het gebruik, de synergie en de complementariteit van EU-financiering te optimaliseren** op verschillende bestuursniveaus⁵⁰ en de toegang tot financiering te verbeteren, met name voor kleine spelers. De Commissie zal de lidstaten en de regio's met name blijven aanmoedigen om **de NEB-waarden en -beginselen toe te passen bij de uitvoering van het cohesiebeleid** en andere strategieën en beleidsmaatregelen met betrekking tot de gebouwde omgeving, onder meer door **in elke lidstaat één NEB-lighthouse te ontwikkelen**. In samenwerking met de lidstaten zal de Commissie het aanbod aan financieringsmogelijkheden proberen te diversifiëren, met name om de steun voor basisinitiatieven te vergroten. De Commissie verzoekt de medewetgevers ook om steun voor haar voorstellen voor het **toekomstige MFK, zodat de financiering van de NEB-faciliteit na 2027 kan worden voortgezet**⁵¹.

Voor optimaal gebruik van de EU-financiering is een sterke rol van de lidstaten vereist, om als brug met de lokale actoren te fungeren en hun toegang tot financiering te waarborgen, maar ook om de coördinatie en samenhang tussen financieringsinstrumenten en beleidsmaatregelen te maximaliseren. **De lidstaten hebben in 2021 nationale contactpunten (NCP's) voor het NEB aangewezen**. Sindsdien hebben zij een cruciale rol gespeeld bij de uitvoering van het NEB op nationaal en lokaal niveau. Met de oprichting van de NEB-faciliteit werden twee bijkomende netwerken op poten gezet: nationale contactpunten van het NEB voor O&I⁵² en een specifiek netwerk van beheersautoriteiten en andere organen die relevant zijn voor het bevorderen van NEB-investeringen in de programma's van het cohesiebeleid 2021-2027⁵³.

Ondanks de geboekte vooruitgang beschikken de meeste lidstaten niet over een model noch over de middelen voor een werkelijk holistisch meerlagig en sectoroverschrijdend bestuur van het NEB, wat leidt tot gemiste kansen voor belanghebbenden en lokale overheden. **De Commissie zal in nauwe samenwerking met de lidstaten de taken van de nationale contactpunten van het NEB herdefiniëren en steun verlenen** door middel van capaciteitsopbouw en financieringsmogelijkheden, waarbij ook hun samenwerking met beheersautoriteiten zoals de P2P-gemeenschap van het NEB zal worden versterkt. De Commissie heeft een voorstel ingediend voor een aanbeveling van de Raad met als doel **de rol van de lidstaten te versterken als belangrijke spelers in het bestuur van het NEB en het NEB operationeel te maken** van het wijkniveau tot aan het Europese niveau. Bij de uitvoering moet rekening worden gehouden met de subsidiariteit en de nationale specifieke kenmerken, zodat de lidstaten, regio's en lokale overheden het NEB kunnen afstemmen op hun ecologische, culturele en sociale omstandigheden. Het NEB versterkt daarom de centrale rol van de lidstaten bij het ontwerpen en begeleiden van benaderingen waarin nationale prioriteiten, bestuursstructuren en lokale behoeften worden weerspiegeld, en zorgt ervoor dat het EU-niveau de binnenlandse beleidskeuzes ondersteunt en aanvult in plaats van vervangt. **Het Europees Semester evenals de nieuwe EU-huisvestingsalliantie** zullen ook ondersteuning

⁵⁰ Eveneens voortbouwend op goede praktijken zoals [THRIVE | Southern Regional Assembly](#) of de uitvoering van het Fonds voor een rechtvaardige transitie om de klimaatneutrale transformatie van de industrie in de steenkoolmijnregio Saksen-Anhalt te bevorderen.

⁵¹ [Voorstellen van de Commissie voor het meerjarig financieel kader 2028-2035](#).

⁵² [NCP's voor O&I](#) ondersteunen de uitvoering van de O&I-component van de NEB-faciliteit in het kader van Horizon Europa.

⁵³ [NEB Peer2Peer \(P2P\)-gemeenschap](#).

bieden aan de lidstaten zodat zij holistische benaderingen hanteren waarin duurzaamheid, betaalbaarheid en kwaliteit op het gebied van huisvesting samenkomen.

De Commissie zal:

- zorgen voor een eenvoudige zoekmogelijkheid en een simpel **overzicht van financieringsmogelijkheden die verband houden met het NEB in alle EU-programma's**, onder meer op het financierings- en aanbestedingsportaal van de EU⁵⁴ en via het Cities Platform van de EU;
- **rechtstreekse ondersteuning op maat bieden aan nationale en regionale autoriteiten** voor de integratie van de NEB-waarden en -beginselen in cohesiebeidsprogramma's, en samenwerken met de **EIB/Jaspers**⁵⁵ om aanvullende instrumenten voor beoordelingen en capaciteitsopbouw te ontwikkelen;
- **capaciteitsopbouw voor overheidsdiensten en belanghebbenden** ondersteunen door middel van intercollegiaal leren en het delen van goede praktijken, met inbegrip van activiteiten zoals Living Spaces⁵⁶ om hoogwaardige architectuur en de gebouwde omgeving voor iedereen te bevorderen;
- financiering verstrekken aan de nationale contactpunten van het NEB en de nationale contactpunten voor O&I ter versterking van hun capaciteiten en samenwerking.

3.4 Internationale dimensie

Steden en wijken over de hele wereld staan voor dezelfde uitdagingen als in Europa, zoals klimateffecten, waterschaarste, demografische veranderingen en wooncrises. In sommige gevallen, zoals in het Mondiale Zuiden, kunnen deze uitdagingen dramatisch zijn en migratie of zelfs conflicten in de hand werken. Het **NEB heeft het potentieel om geïntegreerde oplossingen te bieden die verder gaan dan Europa**, maar ook om Europese wijken te ontdekken en te inspireren door middel van internationale praktijken en succesverhalen.

Het NEB kan een **belangrijke rol spelen in het uitbreidingsproces van de EU** door duurzame lokale ontwikkeling, het behoud van cultureel erfgoed, innovatieve oplossingen voor een groene en digitale transitie en de integratie van sociale, economische en culturele waarden te bevorderen. Het kan kandidaat-lidstaten een platform bieden om goede praktijken, deskundigheid, middelen en netwerken uit te wisselen, en om met de EU-lidstaten samen te werken aan gezamenlijke projecten. Sinds 2022 ondersteunt het NEB in het bijzonder **het groene herstel en de participatieve wederopbouw van Oekraïne** door middel van innovatieprojecten zoals de circulaire renovatie van Panelka-gebouwen in Tsjernihiv, initiatieven voor duurzaam landgebruik en groen stadsherstel in het Zwarte-Zeebekken⁵⁷. Het NEB heeft tot doel Oekraïne op duurzame, innovatieve en inclusieve wijze weer op te bouwen door partnerschappen en middelen zoals de NEB-gemeenschap, specifieke richtsnoeren en technische bijstand in te zetten.

De NEB-initiatieven zijn ook een inspiratiebron geweest voor dialoog en actie in andere niet-EU-landen, met name Japan, Brazilië en Mexico. De Commissie zal haar internationale netwerk blijven uitbreiden en verdere samenwerking tussen geïnteresseerde internationale deskundigen, burgers en regeringen blijven aanmoedigen om mondiale oplossingen in

⁵⁴ Op basis van een "NEB-markering", die momenteel wordt gebruikt voor Horizon Europa.

⁵⁵ (Joint Assistance to Support Projects in European Regions) Gezamenlijke Ondersteuning van projecten in de Europese regio's.

⁵⁶ Living Spaces — Culture and Creativity.

⁵⁷ Deze projecten werden gefinancierd via LIFE, Horizon Europa en Interreg.

navolging van het NEB te bespreken en mee vorm te geven. In 2025 bood de **wereldtentoonstelling in Osaka** de EU de kans om het NEB op het wereldtoneel onder de aandacht te brengen, contacten te leggen met professionals over de hele wereld en een specifieke **dialogo over het NEB tussen de EU en Japan** op gang te brengen. De Commissie zal voor meer van dergelijke gelegenheden zorgen en ook gebruikmaken van de zichtbaarheid die het gevolg is van de **NEB-festivals om internationale goede praktijken en getuigenissen onder de aandacht te brengen**.

De Commissie zal:

- de **wederopbouw en stadsregeneratie van Oekraïne ondersteunen** door betaalbare en duurzame hoogwaardige ontwerpen te bevorderen via lokale en repliceerbare projecten voor scholen, ziekenhuizen en cultureel erfgoed, door de oprichting van een **hub van de NEB-academie** te ondersteunen en door NEB-waarden te integreren in alle relevante wetgeving en wederopbouwactiviteiten, met name via “EU4Reconstruction”⁵⁸ en lokale digitale tweelingen voor wederopbouw⁵⁹;
- met de steun van EU-delegaties de internationale achterban van de NEB-gemeenschap uitbreiden via **lokale NEB-netwerken in derde landen en de oprichting van hubs van de NEB-academie**, met name in Japan en Brazilië;
- de uitbreiding van de EU ondersteunen door financiering, capaciteitsopbouw en technische bijstand te verlenen om **NEB-projecten en -initiatieven op te zetten in kandidaat-lidstaten**;
- een **internationaal onderdeel van de Nieuw Europees Bauhaus-prijzen** lanceren om internationale projecten die de NEB-waarden uitdragen onder de aandacht te brengen en te belonen;
- **internationale samenwerking op het gebied van hoogwaardige architectuur** bevorderen via de Davos-alliantie voor Baukultur⁶⁰.

4. CONCLUSIES EN TOEKOMSTIGE AANPAK

Het NEB heeft sinds de oprichting in 2020 enthousiasme, creativiteit en participatie opgewekt in heel Europa en daarbuiten. Door innovatie, vaardigheden en industriële kracht te bevorderen, zal het NEB ondersteuning bieden aan een concurrerender en veerkrachtiger Europa, gestoeld op hoogwaardige betaalbare oplossingen en een verantwoordelijkheid die verdeeld is over alle bestuursniveaus. De volgende belangrijke stap is de **verdere mobilisatie van relevante spelers en netwerken** op verschillende bestuursniveaus en beleidsterreinen en in verschillende economische sectoren om het volledige potentieel van het initiatief verder te ontplooiën. **Professionals, onderzoekers, autoriteiten, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en bedrijven worden uitgenodigd om zich aan te sluiten bij de NEB-gemeenschap** en de krachten te bundelen om samen innovatieve oplossingen te creëren en op te schalen ter ondersteuning van de heropleving van wijken en de schone transitie.

De Europese Commissie rekent op de medewerking van het Europees Parlement, de Raad van de EU, het Europees Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité om het NEB en de kansen die het biedt bij hun burgers onder de aandacht te brengen en te

⁵⁸ Op lokaal niveau zal in het project worden samengewerkt met ongeveer 50 middelgrote “lighthouse-gemeenten” om de investeringen in wederopbouw die de “build back better”-aanpak en de NEB-waarden weerspiegelen, voor te bereiden en te beheren.

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/digital-twin-reconstruction-ukraine>.

⁶⁰ Davos Baukultur Alliance.

promoten, om **het maatschappelijk middenveld, kunstenaars, lokale overheden, bedrijven en wetenschappers erbij te betrekken en de beschikbare middelen te delen**. Er zal worden voortgebouwd op de sterke punten van de groeiende gemeenschap van het NEB en de goede praktijken ervan zullen worden verspreid. Niet-EU-landen, geïnteresseerde internationale organisaties en netwerken worden ook verzocht om de NEB-waarden en -beginselen te verspreiden en te ondersteunen en om participatieve, gezamenlijk ontworpen projecten en initiatieven te bevorderen.

De Commissie verzoekt met name de Raad om het voorstel voor een **aanbeveling van de Raad bij deze mededeling** te bespreken en goed te keuren, teneinde de sectoroverschrijdende inspanningen in de verschillende lidstaten te versterken en ervoor te zorgen dat het NEB operationeel wordt en wordt meegenomen in relevante nationale, regionale en lokale initiatieven en financiering.